

§

ASIAKAS- MAKSULAKI 2022

Julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki uudistuu asteittain. Uudistus laajentaa palvelujen maksuttomuutta ja kohtuullistaa maksuja. Tämän oppaan on laatinut Suomen köyhyyden vastaisen verkoston, EAPN-Finin Terveys ja köyhyys -työryhmä lokakuussa 2021. Oppaan tavoitteena on helpottaa asiakasmaksulaissa säädettyjen asiakkaan oikeuksien ymmärtämistä. Ensimmäiset muutokset astuivat voimaan 1.7.2021 ja maksukattoa koskevat muutokset 2022 alusta.

Laissa veloitetaan kuntia antamaan tietoa asiakasmaksuista sekä maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä kuntalaisille. Kaikkiin asiakasmaksuihin voi hakea muutosta. Sote-palvelujen asiakasmaksujen käsittely hallintotuomioistuimissa on maksutonta. Kunnan tulee antaa asiakkaalle riittävästi ja ymmärrettävästi tietoa maksun alentamista koskevasta sääntelystä.

Asiakasmaksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä

Asiakasmaksulaissa säädetään, että tulosidonnainen maksu tulisi poistaa tai pienentää siellä, missä kulu on syntynyt, ettei toimeentulotukea tarvitse sen vuoksi hakea. Terveystenhuollon laskut voidaan silti hyväksyä toimeentulotuessa menona, jos asiakasmaksujen alentamista koskeva päätöksenteko on kesken. Kunta tai kuntayhtymä voi päättää myös tasasuuruisten terveydenhuollon maksujen alentamisesta, jos ne aiheuttavat toimeentulotuen tarvetta, mutta alentaminen ei ole kunnalle pakollista.

Jos sairastat vuoden aikana paljon ja sinusta tuntuu, että siitä aiheutuvat maksut ajavat sinut taloudelliseen ahdinkoon, on mahdollista, että asiakasmaksujasi voidaan alentaa. Jos haluat kysyä asiakasmaksuistasi tai esimerkiksi maksukatosta tarkemmin, ota yhteyttä siihen sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikköön, jossa olet saanut hoitoa tai palvelua tai omaan kuntaasi. Jos koet tullesi väärin kohdelluksi tai kaipaat neuvoja oikeuksistasi, voit olla yhteydessä oman kuntasi tai kuntayhtymäsi sosiaali- tai potilasasiainmieheen.

Älä käytä sosiaali- ja terveydenhuollon maksujen maksamiseen kulutusluottoa tai muuta lainaa, sillä maksettuja maksuja ei alenneta. Ole yhteydessä laskuttajaan ja kerro, että olet hakemassa asiakasmaksuihin muutosta.

Asiakasmaksuja ei peritä (1.7.2021 alkaen)

- hoitajavastaanotoilta perusterveydenhuollossa.
- alle 18-vuotiaita poliklinikakäynneistä. Kouluterveydenhuollon osalta maksuttomuus koskee myös 18 vuotta täyttäneitä.
- perusterveydenhuollossa avohoitona annetusta mielenterveyspalvelusta
- julkisen päihdehuollon neuvonta-, ohjaus- ja tukipalvelusta
- seksuaalirikoksen uhrien SERI-keskuksissa annetuista palveluista
- diagnosoituihin tartuntatauteihin (kuten korona tai sukupuolitaudit) liittyvästä hoidosta, tutkimuksesta sekä lääkkeitä ja karanteenissa annetusta hoidosta
- lääkärintodistuksesta, joka tarvitaan asiakkaan hoidon ja kuntoutuksen (koskee myös Kela-kuntoutusta) saamiseksi tai lyhytaikaisen sairausloman tarpeen osoittamiseksi sekä Kela-korttiin merkittävää lääkekorvausluokkaa varten.
- hoitotarvikkeiden jakelusta eli kotiin tuomisesta

Asiakasmaksuna voidaan periä terveyskeskusmaksu joko vuosimaksuna tai korkeintaan kolmelta ensimmäiseltä käynniltä. Sarjahoidoista (esim. fysioterapia, sytostaatti- tai dialyysihoido) saa periä maksua korkeintaan 45 kertaa vuodessa. Maksuja saa periä muista avosairaanhoidon (ei kouluterveydenhoito ja mielenterveyspalvelut) ja suun terveydenhuollon palveluista, laitoshoidosta ja -kuntoutuksesta sekä terapioiden ja muusta toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta. Asiakasmaksuissa voi olla kuntakohtaisia eroja.

Maksukatto 692 € kalenterivuodessa vuonna 2022

Maksukatto tarkoittaa palvelujen käyttäjältä kalenterivuoden aikana perittävien asiakasmaksujen enimmäismäärää. Alle 18-vuotiaiden käyttämistä palveluista perityt maksut lasketaan yhteen hänen huoltajansa maksujen kanssa. Katon ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia kalenterivuoden loppuun.

Asiakkaan tulee itse seurata maksukaton täyttymistä, sillä sairaanhoitopiirien eri laskuttajien tiedot eivät välttämättä välity muille laskuttajille. Asiakasmaksua koskevasta laskusta tulee käydä ilmi, kerryttääkö maksu maksukattoa. Alkuperäiset maksukuitit tulee säilyttää. Kun maksukatto on täynnä, palveluja tarjonnut kunta, kuntayhtymä tai sairaanhoitopiiri antaa siitä todistuksen.

Maksukattoa kerryttävät

- terveyskeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelujen maksut
- fysioterapiamaksut
- sarjahoidon maksut
- sairaalan poliklinikkamaksut
- päiväkirurgian maksut
- lyhytaikaisen laitoshoidon ja laitospalvelun maksut terveydenhuollon ja sosiaalihuollon laitoksissa
- yö- ja päivähoidon maksut
- kuntoutushoidon maksut
- suun terveydenhuollon tutkimus- ja hoitomaksut
- toimintakykyä parantavasta ja ylläpitävästä hoidosta perittävät maksut (neuropsykologinen kuntoutus, ravitsemusterapia, jalkojenhoito, puheterapia, toimintaterapia)
- tilapäisen kotisairaanhoidon ja kotisairaalahoidon maksut
- etäyhteyksien avulla annettavien em. palvelujen asiakasmaksut.

Maksukattoa kerryttävät myös asiakasmaksut, joiden suorittamiseen on myönnetty toimeentulotukea.

Maksukaton lisäksi Suomessa on käytössä myös lääkkeiden vuosiomavastuu eli lääkekatto ja terveydenhuollon matkojen vuosiomavastuu eli matkakatto. Vuonna 2021 lääkekatto oli 579,78 € ja matkakatto 300 €. Lue lisää näistä Kelan sivuilta www.kela.fi.

Tulosidonnaiset maksut kotona annettavissa palveluissa

Säännöllisen kotona annettavan palvelun ja palveluasumisen maksu määräytyy käytettävien palvelutuntien perusteella ja se perustuu palvelupäätökseen. Palvelun katsotaan olevan jatkuvaa ja säännöllistä, kun käyntejä kodissa on tehty vähintään kerran viikossa kahden kuukauden ajan. Tämä on nyt määritelty laissa. Tilapäisen kotisairaanhoidon ja kotisairaalahoidon maksut kotihoidosta erillisinä palveluina kuuluvat maksukaton piiriin ja voivat olla maksuttomia sinä kalenterivuonna, kun asiakasmaksukatto täyttyy.

Tulosidonnaisen maksun määrään vaikuttavat asiakkaan maksukyky ja perheen koko. Kunnan perimät enimmäismaksut on säädetty asiakasmaksulaissa.

Tulosidonnaiset maksut tehostetussa palveluasumisessa

Sosiaalihuoltolain mukaisen tehostetun palveluasumisen maksu voi yksin asuvalla olla korkeintaan 85 % tuloista. Jos asiakas on elänyt parisuhteessa ennen palvelun alkamista, asiakasmaksu voi olla korkeintaan 42,5 % pariskunnan yhteenlasketuista nettotuloista. Nettotuloilla tarkoitetaan käteen jäävää summaa, kun siitä on vähennetty verot sekä asiakkaan Kelan lääkekattoa vastaavat lääkekulut sekä palveluasumisesta aiheutuvat vuokra, vesi- ja sähkömaksut. Lisäksi lakiin on kirjattu, että tehostetussa palveluasumisessa asuvalle tulee jäädä vähintään 164 €/kk käyttövaroja. Terveydellisiin perustein annettavassa laitoshoidossa summa on 110 €. Palveluasumisen maksuista säädetään nyt laissa.

Lue tarkemmin asiakasmaksuista

- www.stm.fi/asiakasmaksulain-uudistus
- <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaali-ja-terveydenhuollon-asiakasmaksut>
- Ajantasainen laki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201201>